

Alexander Kofod-Jensen

Alexander Kofod-Jensen, ph.d. i litteraturvidenskab og
postdoc ved universitetet i Ågder.

Keywords: åndelig oprustning, kollektiv erindring, agonistisk demokrati,
kunst og offentlighed.

AGONISTISK ÅNDELIG OPRUSTNING

I en tid hvor regeringen taler om 'åndelig oprustning' som et nationalt samlingsprojekt, argumenterer Alexander Kofod-Jensen for, at demokratiet ikke styrkes gennem konsensus, men gennem evnen til at rumme uenighed. Med afsæt i Chantal Mouffes agonistiske demokratiteori viser kommentaren, hvordan historieskrivning, kunst og erindringspolitik fra dansk kolonihistorie kan fungere som konfliktrum, der holder pluralitet, konflikt og tvivl levende.

Fra konsensus til konflikt

Den nuværende regerings tale om en 'åndelig oprustning' præsenteres som et samlende projekt, der skal styrke et dansk dannelsesfællesskab og et fælles demokratisk sindelag. Begrebet er dog ikke klart defineret, og ambitionen om at skabe øget konsensus, fællesskab og national identitet rummer en risiko for at marginalisere pluralitet, konflikt og tvivl. Fra politisk side er begrebet blandt andet blevet aktualiseret i Børne- og undervisningsminister Mattias Tesfayes interview i *Weekendavisen* i januar 2025, hvor åndelig oprustning kobles til behovet for et stærkt 'vi', patriotisme og national identitet.¹ En beslægtet forståelse fremgår af statsminister Mette Frederiksens grundlovstale, hvor åndelig oprustning forbindes med styrkelsen af det demokratiske sindelag og modstand mod splittelse og polarisering.² I begge tilfælde fremstår national sammenhængskraft som forudsætning for demokratisk handlekraft. Denne

1 Bennike 2025, https://www.weekendavisen.dk/samfund/aandelig-oprustning?gaa_at=eafs&gaa_n=AWETsqeolQaEf9d6AE7MXHJbQn7fOqlgtohjfhBkNYBNNxMadEnStrZqMD2HwvsAI5U%3D&gaa_ts=69664ba2&gaa_sig=WLN84ZvuokCldilE4aRt58qtGwgH40cJBkFjlTvH5CA2N9cmfcspu5y3dWsOEI X52GTvtRIx7WqAvWBcOnJw%3D%3D (Besøgt 6/4 2026).

2 Statsministeriet 2025, <https://stm.dk/statsministeren/taler/statsministerens-tale-til-grundlovsdag-paaroeadding-hoejskole/> (Besøgt 6/4 2026).

konsensusorienterede brug af begrebet åndelig oprustning kan imidlertid risikere at transformere politisk konflikt til ekskluderende grænsedragning mellem et 'vi' og et 'dem'. Dermed bliver åndelig oprustning ikke en styrkelse af åndsfriheden, men et projekt for moralsk mobilisering. Det er netop denne forståelse, der i det følgende udfordres gennem en agonistisk tilgang.

Jeg argumenterer her for, at åndelig oprustning kan forstås som et kulturelt begreb, der fastholder pluralitet, konflikt og tvivl som demokratiets grundbetingelser. Begrebet forstås her som en agonistisk praksis, der i højere grad understøtter uenighed og kritisk selvrefleksion end bekræfter fælles identiteter. Her opfattes tvivl ikke som et svaghedstegn, men som en intellektuel og etisk kapacitet, der kan bidrage til samfundets modstandskraft over for indoktrinerende retorik, moralsk entydighed og kulturel ensretning. Den demokratiske dimension af åndelig oprustning handler dermed ikke om at etablere et harmonisk 'vi', men om at skabe en ramme, hvor uenighed kan udfolde sig uden at omdanne modstandere til fjender.

I det følgende undersøges dette med den danske kolonihistorie som case, nærmere bestemt hvordan kolonitiden i de senere år er blevet genstand for intens offentlig forhandling mellem politik, kulturinstitutioner og kunstneriske praksisser. Den koloniale fortid udgør et særligt sigende eksempel, da den længe har indtaget en marginal og ofte harmoniseret plads i den nationale selvforståelse, men i stigende grad er den blevet aktualiseret gennem monumenter, dokumentarfilm og skønlitteratur. Netop her træder spændingen mellem konsensus og konflikt tydeligt frem i spørgsmålet om, hvorvidt kolonihistorien skal integreres i en samlet national fortælling eller bør fungere som et vedvarende konfliktpunkt i den kollektive erindring.

Casedelen analyserer derfor ikke kolonihistorien som sådan, men derimod de måder, hvorpå den iscenesættes og forhandles i det offentlige rum, i metanarrativer i historieskrivning, æstetiske interventioner i byens monumenter og som fortolkninger i film og litteratur. Kolonihistorien fungerer dermed som et eksempel på, hvordan erindringspolitik og kunst kan fungere som demokratiske konfliktrum.

Agonisme som demokratisk praksis

Chantal Mouffes agonistiske demokratiteori tager udgangspunkt i, at enhver social orden er af hegemonisk karakter og dermed resultatet af magtkampe mellem konkurrerende fortolkninger og interesser.³ I opposition til deliberative demokratimodeller hos blandt andet Jürgen Habermas, der søger rationel konsensus, retter Mouffe en bredere kritik mod en liberal-demokratisk tradition, som forstår politik som et spørgsmål om argumentation og gradvis enighed.⁴ I denne tradition antages det, at

3 Dette er gennemgående i hendes forfatterskab, men her tages afsæt i Mouffe 2013.

4 Mouffe refererer blandt andet til Habermas 1997.

uenighed i princippet kan overvindes gennem bedre ræsonnementer og mere inkluderende rådslagning, samt at det politiske rum ideelt set bør frigøres fra affekt, identitet og magtkamp. For Mouffe indebærer denne konsensusorienterede tilgang imidlertid en risiko for, at grundlæggende konflikter om værdier og samfundets retning fremstilles som tekniske eller administrative spørgsmål snarere end reelle politiske stridigheder. Dermed forsvinder konflikter ikke, men forskydes og kan vende tilbage i mere polariserede og antagonistiske former. Dette ses i Mouffes sondring mellem *the political*, som er den uundgåelige konfliktuelle dimension i sociale relationer og i samfundet generelt set, og *politics*, som er de sociale praksisser og institutioner sat i verden til at organisere den sociale orden og håndtere *the political*.⁵ Det afgørende for et pluralistisk demokrati er således ikke at forsøge at ophæve det konfliktuelle fundament, som udspringer af *the political*, men derimod at institutionalisere den på en måde, der forhindrer, at politiske modsætninger udvikler sig til fjendskab. Her skelner Mouffe mellem antagonisme, hvor modstanderen opfattes som en fjende, der truer fællesskabets eksistens, og agonisme, hvor modstanderen anerkendes som en legitim politisk modpart, hvis ret til at deltage i kampen om samfundets værdier ikke betvivles. Demokratiets opgave er således ikke at afskaffe konflikt, men at sikre institutionelle rammer, hvor uenighed kan udfolde sig uden at blive voldelig eller eksistentielt truende.

Set i dette lys rummer begrebet åndelig oprustning en spænding mellem mobilisering og enhed på den ene side og pluralitet og konflikt på den anden. Frem for at gøre åndelig oprustning til et hegemonisk projekt, der skal samle befolkningen om én entydig forståelse af nationale værdier, kan det forstås som en agonistisk praksis, der kan styrke samfundets evne til at håndtere uenighed som et demokratisk vilkår. Alt imens må en sådan mod-hegemonisk praksis have for øje, at den også kan stabilisere sig som en ny norm og dermed reproducere de eksklusioner, den søger at udfordre. Denne dobbelte bevægelse mellem kritik af den etablerede, konsensusprægede kolonifortælling og fremvæksten af nye, potentielt dominerende modnarrativer bliver tydelig i de seneste års offentlige og institutionelle forhandlinger om kolonihistorien.

Et koloniale hul i den danske selvforståelse

Den danske kolonihistorie er et eksempel på, hvordan erindring og glemsel kan producere konsensus, og hvordan kunstneriske interventioner kan åbne op for ømtålelige diskussioner. Til trods for Danmarks aktive deltagelse i den transatlantiske slavehandel og koloniale udbytning har denne del af historien længe haft en marginal plads i offentligheden.⁶ Morten Buttenschøn påpeger, at først inden for de seneste 10-

5 Mouffe 2013, s. 2-3.

6 I det nedenstående trækker jeg især på Nielsen 2017 og Drachmann 2017.

15 år er der er sket mere systematiske ændringer i et skolepensum, der tidligere var præget af nostalgi og forestillingen om Danmark som en tidligere "stor nation" mere end som kolonimagt.⁷ Sammenlignet med andre tidligere kolonimagter har danske museer historisk haft et relativt begrænset fokus på landets koloniale fortid, og indtil for nylig fandtes der ingen officielle mindesmærker, der eksplicit forholdt sig til Danmarks rolle i den transatlantiske slavehandel. Dette fravær skal ses som resultatet af en dominerende patriotisk narrativ, hvor Danmarks koloniale fortid er blevet fortolket som en historie om driftighed, handel og moralsk storsind.⁸ Som Karen Fog Olwig beskriver, er fortællingen om kolonitiden ofte blevet struktureret omkring ideen om, at Danmark mistede sin position som kolonimagt som følge af en human handling, hvilket vil sige frigivelsen af slaverne, hvor økonomisk og geopolitisk tab blev omfortolket til moralsk gevinst.⁹ Denne fortælling siger dog i højere grad noget om nutidig dansk selvforståelse end om den historiske realitet og har, som Drachmann påpeger, fået lov at dominere i fraværet af stærke kritiske modnarrativer.¹⁰

Her er det relevant at se på begrebet *agonistic memory* fra nyere erindringsstudier.¹¹ Dette begreb er inspireret af Mouffes agonistiske demokratiteori ved at argumentere for, at kollektive erindringer ikke nødvendigvis bør orientere sig mod forsoning eller fælles konsensus, men derimod fastholde konflikt, uenighed og modstridende fortolkninger af fortiden som demokratiske vilkår.¹² Ud fra dette kan museer, monumenter og kunstneriske interventioner optræde som agonistiske erindringsrum, hvor historiske konflikter ikke opløses, men holdes åbne. Netop denne sondring mellem konfliktåben og konfliktneutraliserende erindring er central i forhold til den danske kolonihistorie, der ikke som sådan har været glemt, men selektivt erindret på måder, der neutraliserer konflikt. De materielle og institutionelle spor fra kolonitiden som bygninger, museumssamlinger og nationale fortællinger reproducerer fortsat de magtstrukturer, der var gældende under kolonistyret, og bidrager dermed til at fastholde bestemte hierarkier for, hvem der fremstår som historiske aktører, og hvem der forbliver usynlige.

I et mouffesk perspektiv udspiller erindringskampe sig ikke kun i politiske institutioner, men også i kunstneriske og kulturelle sfærer.¹³ Kunst kan fungere som en agonistisk praksis, der udfordrer dominerende konsensusformer og synliggør de konflikter, som den herskende orden søger at neutralisere. Dens kritiske potentiale ligger ikke i entydige budskaber, men i æstetiske forskydninger, der åbner for alternative måder at identificere sig på. I denne sammenhæng spiller billedkunstneres

7 Citeret i Nielsen 2017, s. 81.

8 Nielsen 2017, s. 81; Drachmann 2017, s. 49-50.

9 Citeret i Drachmann 2017, s. 49-50.

10 Drachmann 2017, s. 50.

11 Se Bull og Hansen 2016 og 2021.

12 Dette er en hovedpointe i Bull og Hansen 2016 og 2021.

13 Mouffe 2013, s. 85-105.

La Vaughn Belles og Jeannette Ehlers' kunstnerisk mindesmærke *I Am Queen Mary* for Mary Thomas en helt særlig rolle.

I Am Queen Mary blev indviet i marts 2018 og var en syv meter høj bronzeskulptur foran Det Vestindiske Pakhus på Toldboden i København.¹⁴ Monumentet forestiller en sort kvinde, der sidder rank og magtfuld med en pisk i hænderne og et direkte, udfordrende blik rettet mod beskueren. Figuren repræsenterer ikke en konge, general eller national helt, men derimod en historisk aktør, der traditionelt set har befundet sig i periferien af den danske historieskrivning: en sort kvinde, arbejder og oprørsleder. Mary Thomas var en central skikkelse i Fireburn-oprøret på St. Croix i 1878, der fandt sted flere årtier efter slaveriets ophør og vidner om, at undertrykkelsen fortsatte i nye former. Ved at give hende plads på en piedestal i det københavnske byrum foretog Ehlers en bevidst omvendning af de hierarkier, som både monumenttraditionen og den koloniale erindringskultur bygger på.

I dette lys bliver monumentet en intervention, der synliggør det, som den dominerende konsensus har fortrængt og giver stemmer til positioner, der ellers marginaliseres i hegemoniet. Netop fordi monumentet blev placeret foran Det Vestindiske Pakhus og indgik i det officielle byrum, illustrerer det den centrale pointe hos Mouffe, at kritisk kunst ikke nødvendigvis skal placere sig uden for eller i opposition til de eksisterende institutioner. Mod-hegemoniske interventioner kan derimod også finde sted indefra; i museer, monumenter og andre kulturelle institutioner, så længe der skabes mulighed for konflikt, uenighed og kritik. Statuen benytter sig da også af magtens billedsprog, men vender det mod sig selv ved at synliggøre dem, der ellers har været udelukket fra den nationale erindring. Som agonistisk erindringsintervention søger *I Am Queen Mary* ikke forsoning eller harmonisering, men insisterer på konflikt som en nødvendig del af erindringsarbejdet. Det producerer ikke et entydigt nationalt 'vi', men åbner et offentligt rum, hvor konkurrerende fortolkninger af Danmarks koloniale fortid bringes i spil. Monumentet udfordrer forestillingen om Danmark som 'den venlige kolonimagt', og synliggør de magtforhold og former for vold, som denne narrativ har haft tendens til at nedtone eller fortrænge.¹⁵ Eller som kulturminister Joy Mogensen udtalte i forbindelse med værket: "Kun hvis vi husker vores fortid, kan vi komme godt ind i fremtiden. Derfor skal vi være bevidste om historien i hele dens mangfoldighed og alle dens nuancer".¹⁶ *I Am Queen Mary* kan ses som et forsøg på at genpolitisere den kollektive erindring ved at fastholde uenighed og uafklarede spændinger frem for at lukke dem gennem konsensus. På den måde er det med til at demonstrere, hvordan kunst og monumenter kan fungere som demokratiske konfliktrum, hvor nationale selvforståelser ikke bekræftes, men forhandles.

14 I Am Queen Mary, <https://www.iamqueenmary.com> (Besøgt 6/4 2026).

15 Nielsen 2017, s. 81.

16 Art Matter 2021, <https://artmatter.dk/journal/i-am-queen-mary-skal-fortsat-minde-os-om-kolonitiden/> (Besøgt 6/4 2026).

Sådanne konflikter vidner ikke om demokratisk svaghed, men om en levende politisk kultur, hvor fortiden forbliver åben for kritik og nyfortolkning.

Denne form for konfliktåben erindringspraksis udfolder sig også i skønlitteraturen, hvilket eksempelvis ses i Nauja Lynges roman *Grønlandseksperimentet* (2025), hvor de koloniale relationers eftervirkninger tematiseres gennem en fortælling, der udfordrer både den danske selvforståelse og forestillingen om et harmonisk rigsfællesskab.¹⁷ Dette kommer blandt andet til udtryk i konfrontationerne mellem den grønlandsk-danske hovedperson Susanne Egede, der ikke har meget til overs for hverken danskere eller Danmark. De danskere, som hun møder på sin vej, udtrykker fordomme over for grønlændere, men siger samtidig fra, når de mener, at Susannes beskyldninger af Danmark som en kriminel nation går for langt. Romanen berører både udbredte racistiske forestillinger om den alkoholiserede og forhutlede grønlænder og viser samtidig, hvordan indflydelsesrige danskeres syn på grønlændere som et mindreværdigt folk, der ikke blev anset for i stand til at tage vare på sig selv, blandt andet lå til grund for spiralsagen, hvor danske myndigheder i 1960'erne og 1970'erne iværksatte en omfattende præventionskampagne i Grønland, hvor flere tusinde piger og kvinder ofte uden informeret samtykke fik opsat spiral. Gennem denne pluralitet af uforenelige perspektiver åbner romanen et konfliktuelt rum, hvor modstridende erfaringer bringes i spil, og hvor den koloniale fortid forhandles mere end samles i en fælles konsensus.

Samtidig rejser den aktuelle koloniale erindringskultur et andet spørgsmål om, i hvilken grad det postkoloniale perspektiv fortsat fungerer som mod-hegemonisk intervention, og i hvilken grad det har opnået en institutionel og kulturel gennemslagskraft, der gør det til en ny norm. I de senere år er kolonihistorien blevet genstand for markant opmærksomhed i museer, monumenter, undervisning og mediedækning. Denne synlighed kan ses som udtryk for en agonistisk åbning af det nationale narrativ. Men netop i kraft af sin udbredelse risikerer den også at fremstå som et nyt hovednarrativ, hvilket kan udløse modreaktioner. Kontroversen omkring DR-dokumentaren *Grønlands hvide guld*, som blev sendt på DR i februar 2025, og som efter omfattende kritik blev afpubliceret, illustrerer netop denne dynamik.¹⁸ Her blev den koloniale fortid genstand for åben konflikt om fortolkning, metode og legitimitet. Sagen viser, hvordan også kritiske perspektiver, når de opnår institutionel gennemslagskraft, selv bliver genstand for hegemonisk kamp. I et mouffesk perspektiv er dette ikke en anomali, men et vilkår, da enhver orden er hegemonisk og dermed midlertidig. Spørgsmålet er derfor ikke, om et perspektiv bliver dominerende, men om det fortsat giver plads til konflikt, modsigelse og legitime modpositioner.

17 Lyng 2025.

18 DR 2025, <https://www.dr.dk/presse/presse-koncern/dr-afpublicerer-dokumentar> (Besøgt 6. april 2026).

Åndelig oprustning som agonistisk praksis

Regeringens tale om åndelig oprustning tager udgangspunkt i forestillingen om, at demokratiets styrke afhænger af et stærkt og harmonisk 'vi' knyttet til patriotisme, national identitet og sammenhængskraft. Denne kommentar har imidlertid argumenteret for, at en sådan konsensusorienteret forståelse, hvor fællesskabet gøres til norm og nationale værdier ophøjes til kriterier for demokratisk sindelag, risikerer at forvandle uenighed til fjendtlighed og dermed modstandere til trusler mod sammenhængskraften. Med afsæt i Chantal Mouffes agonistiske demokratiteori er det derfor blevet foreslået at forstå åndelig oprustning som en kulturel og politisk kapacitet til at rumme konflikt, pluralitet og tvivl som uomgængelige vilkår for demokrati. Et levende demokrati forudsætter ikke fraværet af konflikt, men institutionelle og kulturelle rammer, der gør det muligt at håndtere uenighed uden at lade den udvikle sig til fjendskab. På denne måde bliver åndelig oprustning ikke et projekt for national enhed, men en styrkelse af samfundets evne til at leve med og forhandle modsatrettede perspektiver.

Denne agonistiske demokratiforståelse får ikke mindst betydning i forhold til kultur, kunst og erindringspolitik. Kunstneriske praksisser og kollektive erindringer er ikke blot spejle af samfundet, men medskabere af de rum, hvor fællesskaber formes og udfordres. Eksemplerne fra den danske kolonihistorie har vist, hvordan konsensusorienterede erindringsformer kan producere tavshed og marginalisering, mens agonistiske erindringsrum kan åbne for kritisk refleksion og demokratisk uenighed. I både kunst og offentlige debatter bliver fortiden dermed ikke harmoniseret, men holdt åben i sin konfliktualitet, hvor modstridende erfaringer og fortællinger kan komme til orde.

Dette rejser imidlertid også spørgsmålet om konfliktens grænser. Ikke enhver æstetisk provokation eller normoverskridelse kan uden videre forstås som agonistisk. Ud fra Mouffe forudsætter agonismen, at modstanderen anerkendes som legitim deltager i det demokratiske rum, hvorfor kunstneriske eller politiske praksisser, der søger at afhumanisere, ekskludere eller delegitimere bestemte grupper, bevæger sig fra agonisme mod antagonisme. Den afgørende skillelinje går ikke mellem god og dårlig smag, men mellem konflikt, der åbner for pluralitet, og konflikt, der lukker den. Åndelig oprustning indebærer derfor ikke, at alle synspunkter er lige gyldige, men hvor grænsen mellem legitim dissens og uacceptabel konflikt præcist skal trækkes, kan ikke fastlægges én gang for alle. Den må derimod løbende forhandles i det demokratiske rum.

En agonistisk offentlighed forudsætter, at modstridende perspektiver kan konfrontere hinanden uden at opløse den fælles politiske ramme, der gør uenigheden mulig. Åndelig oprustning kan i dette perspektiv forstås som en oprustning i demokratisk konflikttolerance, hvilket vil sige evnen til at leve med uafklarede spørgsmål, ubehagelige historier og uenige fortolkninger uden at søge tilflugt i forenkede fæl-

lesskabsfortællinger. I en tid præget af geopolitisk usikkerhed og øget pres for national samling er denne kapacitet netop afgørende. Det er ikke konsensus, men måden vi håndterer uenighed på, der i sidste ende afgør demokratiets modstandskraft. En agonistisk åndelig oprustning peger derfor ikke mod et mere homogent fællesskab, men mod et mere åbent, konfliktuelt og refleksivt demokrati. I dette perspektiv bliver kultur, kunst og erindringspolitik ikke blot spejle af samfundets konflikter, men centrale arenaer, hvor demokratiets konflikter kan udfolde sig uden at bryde det politiske fællesskab. Åndelig oprustning handler derfor ikke om at beskytte en fælles fortælling mod kritik, men om at styrke samfundets evne til at leve med, diskutere og gentænke den.

Litteraturliste

- Bull, Anna Cento og Hansen, Hans Lauge 2016: "On agonistic memory". *Memory Studies* 9:4, s. 390-404. DOI: <https://doi.org/10.1177/1750698015615935>.
- Bull, Anna Cento; Hansen, Hans Lauge og Francisco Colom-González 2021: "Agonistic Memory Revisited". Stefan Berger og Wulf Kansteiner (red.): *Agonistic Memory and the Legacy of 20th Century Wars in Europe*, Palgrave Macmillan Memory Studies, s. 13-38.
- Drachmann, Emilie Paaske 2017: "Toldbodens nye dronning – den danske kolonialismes im/materielle aftryk". *Slagmark* 2017:75, s. 45-58.
- Habermas, Jürgen 1997: *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*. Polity Press.
- Lynge, Nauja 2025: *Grønlandseksperimentet*. Forlaget Frydenlund.
- Mouffe, Chantal 2013: *Agonistics: Thinking the World Politically*. Verso.
- Nielsen, Vibe 2017: "Museale formidlinger af fortiden som kolonimagt på danske og britiske museer". *Slagmark* 2017:75, s. 81-93.

Websteder

- Art Matter 2021, "I m Queen Mary skal fortsat minde os om kolonitiden" <https://artmatter.dk/journal/i-am-queen-mary-skal-fortsat-minde-os-om-kolonitiden/> (Besøgt 6/4 2026).
- Bennike, Christian 2025, "Åndelig oprustning". *Weekendavisen*, 30. januar. https://www.weekendavisen.dk/samfund/aandelig-oprustning?gaa_at=eafs&gaa_n=AWEtsqeoIQaEf9d6AE7MXHJbQn7fOqlgtohjfhBkNYBNNxMadEnSTrZqMD2HwvsAI5U%3D&gaa_ts=69664ba2&gaa_sig=WLN84ZvuokClidile4aRt58qttGwgH40cJBkbfjLtvH5CA2N9cmfcspu5y3dWsOEIX52GTvtRlx7WqAvWBcOnJw%3D%3D (Besøgt 6/4 2026).
- I Am Queen Mary, <https://www.iamqueenmary.com> (Besøgt 6/4 2026).

DR 2025, <https://www.dr.dk/presse/presse-koncern/dr-afpublicerer-dokumentar> (Besøgt 6. april 2026).

Statsministeriet 2025, "Statsministerens tale til grundlovsdag på Rødding Højskole", 5. juni. <https://stm.dk/statsministeren/taler/statsministerens-tale-til-grundlovsdag-paa-roedding-hoejskole/> (Besøgt 6/4 2026).

English summary

Agonistic Spiritual Mobilization

This article examines the concept of 'spiritual mobilization' in the context of contemporary discussions of Denmark's colonial past. It argues that the strength of democracy should not be grounded in national consensus, but in the capacity to accommodate pluralism, conflict, and doubt. Drawing on Chantal Mouffe's theory of agonistic democracy, the article analyses how political rhetoric, artistic practices, and memory politics shape the conditions for democratic contestation. Through examples from Danish colonial history, it demonstrates how consensus-oriented narratives can marginalize uncomfortable experiences, whereas agonistic forms of memory can open spaces for critical reflection and democratic disagreement. On this basis, the article proposes an understanding of spiritual mobilization as a cultural and democratic capacity to engage with conflict, rather than as a project of national unity.